

ЧАСОПИС КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПРАВА

Український науково-теоретичний часопис

Заснований
у жовтні 2001 року

2021/1

Виходить
4 рази на рік

Київський університет права НАН України
Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України

ISSN 2219-5521

«Часопис Київського університету права» внесено до переліку фахових видань
за спеціальністю «Юридичні науки», категорія «Б»
(наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019)

Журнал внесено до міжнародних наукометричних баз

HeinOnline (США)
та
«Index Copernicus International» (Польща)

Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України
(протокол № 3 від 13.04.2021)

Передплатний індекс 23994

© Київський університет права НАН України, 2021
© Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2021

DOI: 10.36695/2219-5521.1.2021.51

УДК 343.83

І.Р. СЕРКЕВИЧ

*Ірина Ростиславівна Серкевич, кандидат юридичних наук, доцент Львівського державного університету внутрішніх справ**

ORCID: 0000-0001-7678-0291

СОЦІАЛЬНО-НЕГАТИВНА ПОВЕДІНКА СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ ЯК СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНЕ ЯВИЩЕ КРІЗЬ ПРИЗМУ СТАТТІ 304 КК УКРАЇНИ

Одним із елементів складу кримінального правопорушення є група юридичних ознак, що характеризують його об'єктивну сторону. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення – це головна ознака кримінально караного діяння, яка дає змогу відмежувати це кримінальне правопорушення від інших. Об'єктивна сторона як елемент складу кримінального правопорушення характеризується обов'язковою ознакою – діянням у формі дії або бездіяльності, і групою факультативних ознак – суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок між діянням та вказаними наслідками, а також місце, час, спосіб, обстановка, знаряддя й засоби вчинення кримінального правопорушення.

Об'єктивна сторона кримінального правопорушення, передбаченого ст. 304 КК України, полягає у втягненні неповнолітнього у протиправну діяльність, у пияцтво, у заняття жебрацтвом, азартними іграми¹. Об'єкт кримінального правопорушення – моральні засади суспільства у ставленні до виховання молодого покоління. Вони передбачають охорону неповнолітніх від негативного впливу, який може викликати бажання займатися діяльністю, що негативно сприймається суспільством.

Потерпілими від цього кримінального правопорушення є неповнолітні – особи чоловічої або жіночої статі, які не досягли 18-річного віку.

Втягнення – це дії, внаслідок яких інша особа спонукається до певної поведінки, залучається до неї, в такій особі виникає бажання поводитись певним чином. Причому, на відміну від примушування, особа згодом вчиняє бажані для винного дії з власної волі. Втягнення полягає у впливі на свідомість конкретного неповнолітнього завдяки переконуванню в доцільності, вигідності певної поведінки. Воно здійснюється шляхом умовлянь, залякування, підкупу, обману, розпалювання почуття помсти, заздрощів або інших низьких спонувань, розповідей про легкість і доступність; певних дій, навчання способів та прийомів їх виконання тощо.

Втягнення у злочинну діяльність означає втягнення у вчинення одного чи кількох кримінальних правопорушень. Так, під пияцтвом розуміють неодноразове вживання спиртних напоїв. Заняття жебрацтвом – це систематичне випрошування грошей у сторонніх осіб, а заняття азартними іграми – це систематична гра задля отримання грошей чи інших матеріальних цінностей.

Суб'єкт кримінального правопорушення – осудна особа, яка досягла 18-річного віку. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення характеризується умисною виною².

Зазначимо, що Пленум Верховного Суду у своїй постанові підкреслив, що «втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність посягає на основи суспільної моралі у сфері розвитку і виховання молодого покоління, згубно впливає на молодих людей, створює для них спотворені орієнтири, прищеплює асоціальні ідеї, аморальні погляди й навички, істотно впливає на рівень злочинності неповнолітніх. Особливо небезпечними є дії, спрямовані на втягнення осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку, у злочинні групи, у вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів, а також тих, які поєднані з незаконним обігом наркотичних засобів або зброї, із застосуванням насильства посягають на статеву свободу та статеву недоторканність особи»³.

Унікальність залучення підлітка до вчинення кримінального правопорушення полягає в тому, що воно охоплює, по суті, всі види спонукування до злочинного способу дії, синтезує різні форми антисоціальної пове-

© І.Р. Серкевич, 2021

* *Iryna Serkevych, Ph.D. in Law, Associate Professor of Lviv State University of Internal Affairs*

дінки неповнолітнього. Під втягненням неповнолітнього у вчинення кримінального правопорушення та інші антисуспільні дії варто розуміти не тільки залучення його до скоєння одного чи кількох кримінальних правопорушень, а й долучення його до злочинного способу життя, прищеплення негативних поглядів і нахилів. Цей процес, як правило, починається із залучення в пияцтво, вживання наркотиків, жебрацтво, заняття проституцією тощо.

Перелік способів вчинення даного кримінального правопорушення є відкритим: залучення шляхом обіцянок, обману, погроз, фізичного насильства або іншим способом.

Обіцянка може виражатися в прийнятті на себе підбурювачем будь-якого зобов'язання перед неповнолітнім, у запевненні в готовності за потреби допомогти йому. Обман же виражається у введенні неповнолітнього в оману щодо яких-небудь фактів, подій.

Насильство – це заподіяння фізичного болю, зв'язування, побиття, також це застосування фізичного насильства до іншої особи, благополуччя (життя і здоров'я) якої особливо важливе для неповнолітнього з огляду на взаємини і життєві обставини. Застосування фізичного насильства полягає в нанесенні неповнолітньому побоїв, завданні йому тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості або заподіянні фізичних страждань в інший спосіб, щоб зломити волю потерпілого і примусити його вчинити ті чи ті дії.

Психічне насильство (погрози) як спосіб залучення до антисоціальної поведінки може виражатися у висловлюванні намірів застосувати щодо неповнолітнього, в разі його відмови від вчинення певних дій, фізичне насильство (побої, катування та ін.), завдати йому майнову шкоду, розголосити компромат на нього, припинити дружбу тощо. Погрози можуть бути найрізноманітніші, і якщо висловлювана винним загроза становить окремий склад кримінального правопорушення, дії, у які втягують неповнолітнього, повинні кваліфікуватися за сукупністю кримінальних правопорушень, природно, за умови, що неповнолітній сприймає цю загрозу як реальну і в нього є всі підстави побоюватися її реалізації⁴.

Конституція України у ст. 52 проголошує, що будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються за законом⁵. Багато дослідників вважає, що фізичне насильство – це будь-який протиправний вплив на організм іншої особи проти її волі⁶. Щодо обмеження свободи, то одні автори називають насильством будь-яке обмеження свободи з метою здійснення злочинного задуму; інші вважають, що обмеження свободи не може бути насильством; а ще інші називають насильством обмеження свободи, яке пов'язане з безпосереднім впливом на тіло потерпілого (затикання рота, зв'язування, втягування, заштовхування тощо).

До інших способів залучення неповнолітнього в антисоціальну поведінку належать пропозиції, прохання, умовляння, підкуп, а також збудження бажання вжити спиртні напої тощо шляхом висловлення суджень про те, що підліток не здатний на «дорослі вчинки», або ж, навпаки, формування в нього почуття авторитету серед однолітків.

Кримінальне правопорушення, передбачене ст. 304 КК України, визнається закінченим з моменту вчинення будь-яких дій, спрямованих на втягнення неповнолітнього у вживання спиртних напоїв, заняття жебрацтвом чи азартними іграми.

Отже, об'єктивна сторона кримінального правопорушення, передбаченого ст. 304 КК України, виражається тільки в активних діях, які спрямовані на збудження бажання в неповнолітнього брати участь у здійсненні чи одного конкретного кримінального правопорушення, чи кількох. Водночас у низці випадків пасивна поведінка дорослих осіб, які не перешкоджають злочинній діяльності неповнолітніх, становить не меншу суспільну небезпеку, ніж активні дії щодо залучення до протиправної діяльності.

Варто звернути увагу й на проблему впливу дорослих на підлітків через мережу Інтернет, залучення їх в такий спосіб до вчинення кримінального правопорушення.

Як відомо, неповнолітні є дуже активними користувачами Інтернету. Багато з них практично живуть у «мережі», проводячи онлайн до 12 годин на день і більше. Така мережева активність має свої позитивні сторони: це можливість швидкого й безперешкодного доступу до навчальних матеріалів (вони належать до найбільш затребуваних), спілкування з однолітками, які мають спільні інтереси, що проживають в інших містах і навіть країнах тощо. Утім здебільшого батьки та інші особи, які виховують неповнолітніх, здійснюють лише мінімальний контроль за онлайн-активністю дітей. Це пов'язано як з об'єктивною неможливістю забезпечити постійний контроль, так і з тим, що представники старшого покоління не володіють необхідними навичками і грамотністю, оскільки самі використовують мережеві й комп'ютерні технології не так часто.

Поєднання розглянутих вище чинників визначає можливість спрямованого інформаційного впливу на неповнолітніх з боку осіб, які розміщують контент у мережевих джерелах інформації. При цьому неповнолітні є особливо привабливою цільовою аудиторією для такого впливу. Такі типові для неповнолітніх якості, як підвищена сугестивність, схильність до наслідування, недостатня розвиненість критичного мислення визначають їх велику схильність до пропагандистського впливу. Неповнолітніми легше маніпулювати і використовувати їх у своїх цілях, вони не можуть повною мірою оцінити можливі ризики (чи особистого, чи соціального характеру), а тому охочіше в них беруть участь, на них значно сильніше діють механізми групового підкріплення.

Можливість безкарно цілеспрямовано впливати на неповнолітніх не могла не викликати інтерес в осіб, які мають антисоціальні установки. Значного розголосу набула ситуація (особливо останнім часом) з так званими «групами смерті» на зразок «Синій кит», «Тихий дім», «Розбуди мене о 04:20», «Червона сова», «Момо» тощо: неповнолітні залучалися до деструктивної мережевої спільноти, в яких на них чинився психологічний тиск з метою спонукати їх до здійснення самогубства.

Як наголошують дослідники, під негативний вплив кіберзлочинців потрапляють передусім діти й підлітки, схильні до ризику розвитку депресії, та/або ті, хто є учасником сумнівних субкультур. Злочинці виявляють такі ознаки, аналізуючи особистий профіль (сторінки), фотографії, дописи неповнолітньої особи⁷.

Останнім часом, як відомо, Україною прокотилася хвиля дитячих самогубств. Неповнолітні вистрибували з вікон багатоповерхівок і випробовували на собі дію ліків. Поки триває слідство і поліція встановлює мотиви вчинків, громадськість висуває свої версії, що могло підштовхнути підлітків скоїти суїцид. За три тижні щонайменше п'ятеро дітей у Києві й області наклали на себе руки, вистрибнувши з вікон багатоповерхівок. У Дарницькому районі Києва на смерть розбилась 15-річна дівчина, впавши з балкону 16-го поверху, повідомляють на своїй фейсбук-сторінці столичні правоохоронці. Перед цим низка подібних трагічних випадків трапилась у Голосіївському, Шевченківському районах столиці, а також у селищі Чайки під Києвом. Рідні і близькі загиблих не відкидають, що вони могли стати жертвами так званих «груп смерті» в Інтернеті.

«Небезпека в інтернеті більша, ніж здається. Діти можуть не розуміти наслідків своїх дій, можуть вважати розвагою те, що призводить до катастрофічних наслідків. Поговоріть зі своїми дітьми про безпеку онлайн! Нагадайте дітям про важливі правила користування інтернетом і соціальними мережами», – закликав дитячий омбудсмен⁸. У такому випадку особливо цінним є досвід Німеччини. Так, там існують недержавні об'єднання, які забезпечують захист неповнолітніх у мережі Інтернет. Одним із таких об'єднань є неприбуткова організація «Jugendschutz.net», заснована ще 1997 р., яка спільно з Державною комісією захисту неповнолітніх у медіа, а також Німецьким товариством запобігання самогубствам вживає заходів щодо запобігання підлітковому суїциду шляхом пошуку в Інтернеті так званих «форумів самогубців», де спілкуються схильні до суїциду люди. При цьому йдеться не тільки про класичні Інтернет-форуми, а й про соціальні мережі, Інтернет-чати та блоги, де відбувається спілкування на тему самогубств⁹.

Така активність груп негативного контенту в соціальних мережах має достатні ознаки корпоративної злочинної діяльності, адже вона: посягає на основоположні права людини і громадянина, має псевдоринковий характер, посягає на унікальний об'єкт – людину, її волю і свідомість, феномен суспільної свідомості, здійснюється особливим суб'єктом – потужними, скоординованими і захищеними організованими утвореннями з ознаками кримінально каранної діяльності¹⁰. На жаль, ніякої відповідальності за здійснення такої пропаганди законодавством України не передбачено. Єдиним використовуваним засобом впливу є блокування Інтернет-ресурсів, що здійснюється на підставі судових рішень. Однак і це не завжди можливо. Зважаючи на це, доцільним видається розгляд питання про введення відповідальності за різного роду пропаганду, що спрямована на неповнолітніх і спонукає їх до протиправної й антисоціальної поведінки. При цьому конструктивною ознакою складів відповідних кримінальних правопорушень має стати спрямованість такої пропаганди на неповнолітніх або здійснення її із застосуванням засобів масової інформації і/або інформаційно-телекомунікаційних мереж (зокрема Інтернету), оскільки основна соціальна шкода завдається саме під час впливу на особистість неповнолітніх.

Система антисоціальних деструктивних груп, утворених за моделлю корпоративної злочинної організації, може справляти вагомий вплив на населення країни і значною мірою загрожувати національній безпеці. Найсуттєвішим є те, що цільова аудиторія таких груп – підлітки та молодь, майбутнє нації. Попри тимчасове стихання соціального розголосу діяльності аналізованих нами «груп смерті», є підстави вважати, що експеримент з управління суспільною свідомістю виявився вдалим. Можливість штучного утворення і розширення класу «непотрібних людей» за допомогою мережевого негативного контенту потенційно загрожує криміногенним сценарієм орієнтування діяльності новоутворених прошарків суспільства. Усе це зумовлює необхідність спрямування уваги науковців на вивчення детермінуючого впливу груп негативного контенту, формулювання розгорнутого обґрунтованого прогнозу і розроблення заходів коригування, декриміналізації такого впливу¹¹.

Отже, можна зробити висновок, що соціально-негативна поведінка підлітка в складній ситуації може залежати від особистого морально-психологічного досвіду, глибини морального виховання та зовнішнього впливу дорослого. Недостатній або спотворений життєвий досвід призводить до неправильного відображення такою особистістю конфліктної ситуації, до невміння передбачити результати своїх дій. Особливого значення набуває моральний статус підлітка, який потрапляє в подібну ситуацію. Від стійкості соціально-позитивних і психологічних особливостей може залежати захищеність підлітка від негативного впливу ситуації. Або ж, навпаки, моральна деформація особистості сама «підштовхує», направляє підлітка на створення подібних ситуацій. Це дасть змогу їм точніше застосовувати спеціалізовані норми закону, які стосуються провадження в таких справах, а також більш повно й детально виявляти всі істотні обставини справи, зокрема мотиви і причини діяння, тактично правильно здійснювати слідчі і судові дії.

Знання психологічних особливостей молодих правопорушників дає можливість більш чітко диференціювати методи профілактики і перевиховання. Превентивна психологічна робота – це вивчення природи і механізмів девіантної та деліквентної поведінки, а також чинників, що зумовлюють соціальну патологію, а відтак розробка науково обґрунтованих рекомендацій щодо психологічного забезпечення, попередження, діагностики та корекції відхилень у поведінці підлітка.

¹ Кримінальний кодекс України: Закон від 5.04.2001 р. № 2341-III. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 02.04.2021).

² Там само.

³ Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність: постанова Верховного Суду України від 27.02.2004 р. № 2. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-04#Text> (дата звернення: 02.04.2021).

⁴ Дегтярьова І.В. Порівняльний аналіз зарубіжного і вітчизняного кримінального законодавства, що встановлює відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. *Форум права: електр. фах. вид.* 2011. № 1. С. 246–249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_1_45 (дата звернення: 02.03.2021).

⁵ Конституція України: Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 02.03.2021).

⁶ Гритенко О.А. Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність: теоретичні аспекти. *Боротьба з молодіжною злочинністю: тези доп. учасн. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 27 верес. 2013 р.)*. Одеса: Одес. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 238 с.

⁷ Павленко С. Тактика запобігання доведенню неповнолітніх до самогубств через соціальні мережі (інтернет-спільноти): сучасні вітчизняні реалії та зарубіжний досвід. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С. 220.

⁸ Константінова Н. Отруєння і падіння з багатоповерхівок. Що стоїть за низкою підліткових самогубств? *Радіо Свобода*. 19 лют. 2021. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/otruyennia-pidlitkovi-samohubstva/31110213.html> (дата звернення: 02.03.2021).

⁹ Павленко С. Тактика запобігання доведенню неповнолітніх до самогубств через соціальні мережі (інтернет-спільноти): сучасні вітчизняні реалії та зарубіжний досвід. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С. 222.

¹⁰ Пивоваров В., Корицький В. Корпоративний ракурс транснаціональної організованої торгівлі людьми. *Право і суспільство*. 2017. № 1. Ч. 2. С. 206–210.

¹¹ Пивоваров В.В. Деструктивний контент у соціальних мережах як фактор криминогенного впливу на суспільну свідомість. *Право і суспільство*. 2019. № 6. Ч. 2. С. 137.

Резюме

Серкевич І.Р. Соціально-негативна поведінка серед неповнолітніх як суспільно небезпечне явище крізь призму статті 304 КК України.

У статті проаналізовано соціально-негативну поведінку неповнолітніх та вплив на них дорослих злочинців. Зазначено, що втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність посягає на основи суспільної моралі у сфері розвитку і виховання молодого покоління, згубно впливає на молодих людей, створює для них спотворені орієнтири, прищеплює асоціальні ідеї, аморальні погляди й навички, істотно впливає на рівень злочинності неповнолітніх. Наголошено, що унікальність залучення підлітка до вчинення кримінального правопорушення полягає в тому, що воно охоплює, по суті, всі види спонукання до злочинного способу дії, синтезує різні форми антисоціальної поведінки неповнолітнього.

Зроблено висновок, що соціально-негативна поведінка підлітка в складній ситуації може залежати від особистого морально-психологічного досвіду, глибини морального виховання та зовнішнього впливу дорослого.

Ключові слова: соціально-негативна поведінка, неповнолітні, кримінальне правопорушення, втягнення у злочинну діяльність, юридична відповідальність, суїцид, соціальні мережі.

Резюме

Серкевич І.Р. Социально-отрицательное поведение среди несовершеннолетних как общественно опасное явление через призму статьи 304 УК Украины.

В статье проанализированы социально-отрицательное поведение несовершеннолетних и влияние на них взрослых преступников. Указано, что втягивание несовершеннолетних в преступную или другую антиобщественную деятельность посягает на основы общественной морали в сфере развития и воспитания молодого поколения, пагубно влияет на молодых людей, создает для них искаженные ориентиры, прививает асоциальные идеи, аморальные взгляды и привычки, существенным образом влияет на уровень преступности несовершеннолетних. Сделан акцент, что уникальность привлечения подростка к совершению криминального правонарушения заключается в том, что оно охватывает, в сущности, все виды побуждения к преступному способу действия, синтезирует разные формы антисоциального поведения несовершеннолетнего.

Сделан вывод, согласно которому социально-отрицательное поведение подростка в сложной ситуации может зависеть от личного морально-психологического опыта, глубины морального воспитания и внешнего влияния взрослого.

Ключевые слова: социально-отрицательное поведение, несовершеннолетние, криминальное правонарушение, втягивание в преступную деятельность, юридическая ответственность, суицид, социальные сети.

Summary

Iryna Serkevych. Socially negative behavior of minors as a socially dangerous phenomenon through the prism of article 304 of the Criminal code of Ukraine.

The article analyzes the socially negative behavior of minors and the influence of adult criminals on them. It is noted that the involvement of minors in criminal or other antisocial activities encroaches on the foundations of public morality in the sphere of development and upbringing of the younger generation, has a detrimental effect on young people, creates distorted goals for them, instills antisocial ideas, immoral views and skills, greatly affects crime rate among minors. The involvement of a minor in the commission of a criminal offense should be understood not only as committing one or more criminal offenses, but also as his or her engagement in a criminal lifestyle, instilling negative views and inclinations. This process usually begins with involvement in inebriety, drug use, begging, prostitution, and so on.

It is concluded that in a difficult situation socially negative behavior of an adolescent may depend on his or her personal moral and psychological experience, profundity of his or her ethical education and the external influence of an adult. Of particular importance is the moral status of an adolescent who finds himself in such a situation. The stability of socially positive and psychological characteristics may affect the degree of protection of an adolescent from the negative impact of the situation. Or, on the contrary, moral deformation of his or her personality itself pushes the adolescent to make such situations happen. That is why both psychologists and lawyers

have to understand and study the moral and psychological side of a troubled adolescent. This will allow them to apply more accurately the special provisions of the law relating to the proceedings in such cases, as well as to identify more fully and in detail all essential facts of the case, including motives and causes, from the tactical point of view, correctly carry on investigative and judicial activities.

Understanding psychological characteristics of young offenders allows differentiate methods of prevention and rehabilitation. Preventive psychological work is studying the nature and mechanisms of deviant and delinquent behavior, as well as the factors causing social pathology, and thus the development of scientific-based recommendations for psychological support, prevention, diagnosis and correction of behavioral disorders in adolescents.

Key words: socially negative behavior, minors, criminal offense, involvement in criminal activities, legal responsibility, suicide, social networks.

DOI: 10.36695/2219-5521.1.2021.52

УДК 343.137

Н.О. ТУРМАН

*Наталія Омелянівна Турман, кандидат юридичних наук, асистент кафедри Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича**

ORCID: 0000-0002-7584-6137

РЕАЛІЇ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Інститут медіації, його позитивні та негативні риси, переваги та недоліки законодавчого закріплення процедури застосування в різних сферах правової системи і у кримінальному процесі України зокрема, вже тривалий час є предметом аналізу та обговорень у науковій та практичній сферах. Незважаючи на досить великий «багаж» наукових праць щодо вдосконалення інституту медіації, підготовки медіаторів-спеціалістів, належного законодавчого закріплення даного інституту та розроблення практичних рекомендацій, які сприятимуть належному функціонуванню інституту медіації на практиці, останній продовжує мати ряд невирішених питань законодавчого, організаційного та процесуального характеру, які у свою чергу перешкоджають належному застосуванню процедури медіації у кримінальному процесі України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання удосконалення кримінального процесуального законодавства в сфері процедури укладення угоди про примирення, характеристики ролі інституту медіації у кримінальному процесі України, визначення процесуального статусу медіатора привертала увагу багатьох відомих дослідників: Ю.В. Бауліна, І.А. Войтюка, Р. Веннігера, В.І. Галагана, В.Г. Гончаренка, Ю.М. Грошевого, В.В. Землянської, В.Т. Маляренка, В.Т. Нора, І.Д. Перлова, М.В. Руденка, О.В. Стратія, В.Я. Тація, Д. Фолджера, І.Я. Фойницького, М. Філли та інших.

Дані дослідження створили наукове підґрунтя для подальшого розвитку та удосконалення теоретичних положень інституту угод і як складової частини інституту медіації у кримінальному процесі України, а також для розробки єдиного механізму реалізації відповідних теоретичних положень у практичну сферу.

Формулювання мети статті. Основною метою статті є здійснення аналізу теоретичних надбань та норм чинного законодавства, які містять положення щодо застосування інституту медіації в кримінальному процесі України а також позитивних та негативних чинників практичної складової втілення інституту медіації.

Виклад основного матеріалу. Згідно з ч. 1 ст. 469 КПК України угода про примирення може бути укладена за ініціативою потерпілого, підозрюваного або обвинуваченого. Домовленості стосовно угоди про примирення можуть проводитися самостійно потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим, захисником і представником або за допомогою іншої особи, погодженої сторонами кримінального провадження (крім слідчого, прокурора або судді).

Зі змісту даної статті чітко вбачається, що домовленості стосовно угоди про примирення можуть проводитися самостійно потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим, захисником і представником або за допомогою іншої особи, погодженої сторонами кримінального провадження. Фактично виходячи з даних законодавчих положень для укладення угоди про примирення, на нашу думку, можуть залучатися фахівці з цієї справи, так звані медіатори, основною метою діяльності яких повинно бути надання допомоги сторонам при досягненні домовленості та складанні проекту угоди.

Враховуючи вищевикладене, ч. 1 ст. 469 КПК України доречно було б дещо уточнити шляхом внесення змін до останньої та викласти її в такій редакції: «Угода про примирення може бути укладена за ініціативою потерпілого, підозрюваного або обвинуваченого. Домовленості стосовно угоди про примирення можуть проводитися самостійно потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим, захисником і представником або за